

Overgevoeligheidsreacties op fillers in combinatie met COVID-19 vaccinaties

Het Meldpunt en Expertisecentrum Bijwerkingen Implantaten (MEBI) wil zorgverleners, mensen die fillers hebben of overwegen, en fabrikanten van fillers attenderen op overgevoeligheidsreacties op fillers die soms kunnen ontstaan in combinatie met een COVID-19 vaccinatie. De overgevoeligheidsreacties vormen geen belemmering om te vaccineren, omdat ze meestal kort duren en goed te behandelen zijn. Ook Bijwerkingencentrum Lareb voor bijwerkingen van geneesmiddelen en vaccins gaf dit aan in hun eerdere artikel over dit onderwerp¹. In deze attendering belicht MEBI de beschikbare informatie vooral vanuit de fillers.

In januari 2022 publiceerde Lareb in het Pharmaceutisch Weekblad over overgevoeligheidsreacties op fillers na COVID-19 vaccinatie¹. Lareb rapporteerde 28 meldingen over dergelijke reacties. Deze kwamen voor bij drie van de vier COVID-19-vaccins die in Nederland worden gebruikt (Pfizer/BioNTech, AstraZeneca, Moderna). Eerder had Lareb al op haar website gepubliceerd over overgevoeligheidsreacties op fillers na vaccinatie met het AstraZeneca vaccin².

MEBI heeft alle tot nu toe binnengekomen meldingen over fillers van Lareb ontvangen. Lareb heeft deze meldingen naar MEBI gestuurd omdat in de melding naast een geneesmiddel (vaccin) ook een implantaat (filler) betrokken was. Nader onderzoek van deze inmiddels 32 meldingen laat eenzelfde beeld zien als Lareb eerder gepubliceerd heeft ([Veelgestelde vragen coronavaccins \(lareb.nl\)](https://www.lareb.nl))³:

'Na het inspuiten van fillers kunnen er soms overgevoeligheidsreacties ontstaan. Dit zijn bijvoorbeeld zwelling, roodheid, pijn of jeuk op de plaats waar de filler is ingespoten. Er kunnen ook bultjes onder de huid, infecties of veranderingen in pigmentatie van de huid ontstaan. Een coronavaccin kan een vertraagde overgevoeligheidsreactie op fillers veroorzaken. Dit kan binnen een dag tot een aantal maanden na vaccinatie ontstaan. Deze reacties kunnen ook voorkomen na infecties, zoals een corona infectie. Overgevoeligheidsreacties op fillers zijn tot nu toe alleen bekend bij de vaccinaties van AstraZeneca, Pfizer/BioNTech, Moderna en bij griepvaccins.'

Meldingen MEBI

MEBI heeft 32 meldingen over reacties op fillers na COVID-19 vaccinaties ontvangen (zie tabel 1). Er werd tien keer gemeld over een reactie van een filler gebaseerd op hyaluronzuur (tijdelijke filler), één keer over een filler van siliconenolie en één keer over een filler van acrylzuur (beide permanente fillers). Eén van de meldingen betrof twee verschillende typen fillers. Van 21 fillers waarover een melding is ontvangen was onbekend wat voor type filler was gebruikt. De melders waren gevaccineerd met het Pfizer/BioNTech-, Moderna- of AstraZeneca vaccin.

RIVM

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

T 088 689 91 11

Datum:
6 september 2022

Kenmerk
V&Z/2022-0063

De bijwerkingen traden op verschillende momenten op. In de meeste meldingen traden de bijwerkingen op na de eerste vaccinatie (18 keer). In negen van de meldingen ging het over een reactie na een tweede vaccinatie en in vier van de meldingen ging het over een reactie na een boostervaccinatie met een ander vaccin. Bij één melding was een reactie na de tweede en na de boostervaccinatie. De tijdsduur tussen de vaccinatie en het optreden van de bijwerking varieerde tussen een kwartier en drie maanden. Eén keer trad de reactie op *na* het plaatsen van de filler bij een gevaccineerd persoon. Dit gebeurde een aantal uur na het plaatsen van de filler (vier dagen na Covid-19 vaccinatie).

Volgens de informatie uit de meldingen kunnen reacties in combinatie met een vaccinatie kort of lang na het plaatsen van de filler optreden. In tien van de meldingen werd aangegeven dat de klachten binnen twee maanden na het plaatsen van de filler ontstonden. In elf meldingen was dat tussen de twee maanden en een jaar; in vijf meldingen na een jaar tot ongeveer twee jaar. In één melding werd aangegeven dat de bijwerking na twaalf jaar en in één melding na 26 jaar (de permanente fillers) optraden. Bij vijf meldingen was het onbekend wanneer de fillers geplaatst waren.

Tabel 1 Meldingen bij MEBI van overgevoeligheidsreacties op fillers in combinatie met COVID-19 vaccinaties

Type filler	Aantal meldingen waarbij reactie na eerste of tweede vaccinatie met hetzelfde vaccin	Aantal meldingen waarbij reactie na booster vaccinatie met ander vaccin	Aantal meldingen waarbij reactie na plaatsen van filler	Aangegeven tijdsduur tussen vaccinatie en optreden van de bijwerking	Aangegeven tijdsduur tussen plaatsen van de filler en optreden van de bijwerking
Filler gebaseerd op hyaluronzuur	7*	3*	1	Uren tot 3 maanden	Uren tot 2 jaar
Filler van siliconenolie	-	1	-	2 weken	26 jaar
Filler van acrylzuur	1	-	-	16 dagen	12 jaar
Onbekend	20	1	-	15 minuten tot 1 maand	13 dagen tot 2 jaar

* In één melding trad zowel reactie na tweede vaccinatie als na booster vaccinatie op. Deze melding staat daarom twee keer in de tabel. Verder werd in één melding over twee verschillende fillers gemeld; ook deze melding staat twee keer in de tabel. Het totaal aantal meldingen in de tabel lijkt daardoor op 34 uit te komen, maar het betreft 32 meldingen.

Literatuur

Er zijn inmiddels meerdere publicaties over reacties op eerder geplaatste fillers na COVID-19 vaccinatie met de vaccins waarover in Nederland gemeld is (namelijk AstraZeneca, Pfizer/BioNTech en Moderna) beschreven worden^{4,5,6,7}. Hieruit komt hetzelfde beeld naar voren als uit de hierboven beschreven meldingen.

Ook lokale reacties bij eerder gezette fillers na toediening van griep- en gordelroos vaccinatie zijn bekend⁸. Het is niet precies bekend hoe het komt dat er een reactie kan optreden na vaccinatie. De publicaties wijzen op het optreden van een vertraagde ontstekingsreactie^{4,5,6,7}. Het immuunsysteem wordt actiever door de vaccinatie en reageert tegen het lichaamsvreemde materiaal, de filler⁹.

Deze reactie komt op gang door activatie van het immuunsysteem. Er zijn ook publicaties over overgevoeligheidsreacties op fillers na COVID-19 besmettingen⁵, die ook het immuunsysteem activeren.

Instructies voor gebruik

In de Samenvatting van de productkenmerken (SmPC) van zowel Moderna als Pfizer/BioNTech (bij dit vaccin ook in de bijsluiters) worden reacties in combinatie met fillers genoemd. Fabrikanten van fillers zouden dit (waar dat nog niet is gedaan) ook moeten meenemen in hun risicomanagement en in de instructies voor gebruik van de producten. Deze informatie zou ook onderdeel moeten zijn van de informatie die mensen krijgen voordat een filler geplaatst wordt. De Nederlandse Vereniging Cosmetische Geneeskunde (NVCG) heeft haar leden vorig jaar geadviseerd om geen filler behandeling uit te voeren in een periode van twee weken voor tot twee weken na COVID-19 vaccinatie.

MEBI maakt gebruik van een vrijwillig meldsysteem voor vermoede bijwerkingen van implantaten. Het aantal meldingen geeft niet weer hoe vaak een bijwerking daadwerkelijk optreedt. Dit hangt samen met de vrijwilligheid van het melden van bijwerkingen. Het geeft dan ook geen informatie over de kans op een bijwerking of over een oorzakelijk verband. Het doel van een meldsysteem als MEBI is het zo vroeg mogelijk signaleren van mogelijke problemen met een implantaat. Op basis hiervan kunnen onderzoeksvragen worden geformuleerd. Dergelijk onderzoek, dat bijvoorbeeld grootschalig (epidemiologisch) onderzoek kan inhouden, valt niet binnen de opdracht van MEBI. Website MEBI: www.meldpuntbijwerkingenimplantaten.nl

Referenties

1. [Petra Zweers en Florence van Hunsel. Tientallen fillerreacties na vaccinatie COVID-19. Zwelling van voorhoofd, oogleden en lippen, waar eerder fillers waren ingespoten. PW 1en2, 14-01-2022.](#)
2. [Overgevoeligheidsreactie op filler na AstraZeneca vaccin \(lareb.nl\)](#)
3. [Veelgestelde vragen coronavaccins \(lareb.nl\)](#)
4. Kalantari Y, Aryanian Z, Mirahmadi SM, Alilou S, Hatami P, Goodarzi A. A systematic review on COVID-19 vaccination and cosmetic filler reactions: A focus on case studies and original articles. J Cosmet Dermatol. 2022 May 9.
5. Bachour Y, Bekkenk MW, Rustemeyer T, Kadouch JA. Late inflammatory reactions in patients with soft tissue fillers after SARS-CoV-2 infection and vaccination: A systematic review of the literature. J Cosmet Dermatol. 2022 Apr;21(4):1361-1368.
6. Alijotas-Reig J, García-Giménez V, Velthuis PJ, Niessen FB, Decates TS. Inflammatory immune-mediated adverse reactions induced by COVID-19 vaccines in previously injected patients with soft tissue fillers: a case-series of 20 patients. J Cosmet Dermatol. 2022 May 27.
7. McMahon DE, Amerson E, Rosenbach M, Lipoff JB, Moustafa D, Tyagi A, Desai SR, French LE, Lim HW, Thiers BH, Hruza GJ, Blumenthal KG, Fox LP, Freeman EE. Cutaneous reactions reported after Moderna and Pfizer COVID-19 vaccination: A registry-based study of 414 cases. J Am Acad Dermatol. 2021 Jul;85(1):46-55.
8. Witt J, Hooper D, Munavalli GG. Delayed inflammatory reaction to hyaluronic acid filler following Shingrix and Fluzone vaccines treated with lisinopril. JAAD Case Rep. 2022 Apr 1;23:133-135.
9. [Bijwerkingen door Moderna-vaccin bij mensen met fillers \(medischcontact.nl\)](#)